

Miljövård
Mikael Dahlbom

BESLUT

1 (14)

1995-10-05

231-12028-92
80-229

TESTEBOÅNS NATURRESERVAT

<u>Beslutets innehåll</u>	<u>Sid</u>
Uppgifter om naturreservatet	2
Beskrivning av området	2
Ärendets beredning	4
Områdets betydelse och behov av skydd	5
Länsstyrelsens beslut	5
Ändamålet med reservatet	5
Reservatsföreskrifter	6
A. Föreskrifter om förfoganderätten	6
B. Föreskrifter om visst intrång	7
C. Föreskrifter för allmänheten	8
D. Föreskrifter om naturvårdsförvaltningen	8
Skötselplan	9
Uppgifter om beslutande och deltagande	13
Sändlista	14

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Besvärshänvisning

TESTEBOÅNS NATURRESERVAT

Uppgifter om naturreservatet

Kommun: Gävle

Församling: Hille, Valbo

Fastighet: Delar av fastigheterna:
Grååsen 1:18,
Norra Åbyggeby 3:4, 3:8, 3:10,
4:48, 4:94, 10:1, 12:1, Samf.
Södra Åbyggeby 1:6, 3:3, 3:4,
3:149
Varva 3:1, Oslättfors 2:3
Åsbyggeby 8:2, 8:36, 8:37,
29:1

Ägare: Enskilda, kyrkan och bolag
enligt förteckning i akten

Lägesbeskrivning: Topografisk karta blad nr 13H
7c-d, ekonomisk karta blad nr
137 72-73.
Koord R X=6738 Y=1536
Reservatet ligger ca 15 km NV
om Gävle utmed Testeboån och
Nyhammarsån mellan Oslättfors
och Europaväg 4.

Areal: Ca 515 ha, varav 270 ha skogs-
mark, 160 ha myr, 5 ha övrig
mark och 80 ha vatten

Naturvårds-
förvaltare: Länstyrelsen

Beskrivning av området

Området omfattar Testeboåns nedre lopp mellan Oslättfors och Europaväg 4 med angränsande markområden. Testeboån har sina källflöden i gränsområdet mellan Gästrikland och Hälsingland. Den egentliga Testeboån sträcker sig från Åmot till Gävle, en sträcka på ca 50 km. Ån rinner genom ett för Gästrikland typiskt, flackt och rikblockigt moränlandskap. Trots att ån som helhet hyser flera strömkraftverk, dock inget i området, är vattenföringen i stort oreglerad. De naturliga vattenståndsväxlingarna medför bl.a att vegetationszoneringen på stranderna visar en påfallande ursprunglig karaktär.

1995-10-05

231-12028-92

80-229

Testeboån kan inom området delas upp i två delvis olika sträckor. Den övre, från Oslättfors till Brännsågen, karaktäriseras av ett kraftigt vindlande, till stor del lugnflytande brett vattendrag, omgivet av en mosaik av våtmarker och moränryggar. Ån grenar på flera platser upp sig i två eller fler armar och omsluter på så sätt dryga 20-talet öar. Den nedre sträckan från Brännsågen är ännu mer uppsplittrad i större och mindre fåror. På denna del är fallhöjden större och en mycket säregen mosaik av forsar, lugnvatten, stora och små öar utmärker området. En del av forsarmarna har undgått flottledsrensningar och många av de mindre, tidigare för flottningen igensatta fåror, har åter öppnats.

Testeboåns många förgreningar har tillsammans med de rikt varierade stränderna och vidsträckta översvämningssmarkerna skapat förutsättningar för en osedvanligt rik och varierad flora. I forsarna nedströms Brännsågen finns rika förekomster av den fridlysta ormbunken safsa, i regel i sällskap med hampflockel. På öarna och de regelbundet översvämmade stränderna finns frodiga, tämligen opåverkade lövlundar med betydande inslag av ädla lövträd. Särskilt anmärkningsvärd är det stora inslaget av ek som här har en av sina nordligaste spontana förekomster i landet. Ask och lönn är allmänna och lind och hassel förekommer här och var. Lövlundarna domineras i regel av liljekonvalj, vitsippor m.fl arter. Lokalt ingår mer krävande lundörter t.ex myska, tandrot och vårärt. I området finns en av landets sydligaste förekomster av det hotade skogsgräset glesgröe. Området innanför strandskogarna, även på de större öarna, domineras av barrblandskogar av frisk ristyp med tämligen stort inslag av löv. Dessa skogar är i stort tydligt påverkade av skogsbruk men mindre områden av urskogskaraktär förekommer. Den arealvägda åldern är ca 75 år och ca 15% av skogen är äldre än 100 år.

Rikedomen på olika trädslag har, i kombination med lokalklimatiska faktorer, skapat en rik moss- och lavflora. Till rariteterna hör aspfjädermossa, ringlav, grynlav, jättelav och elfenbenslav.

De flesta våtmarkerna i anslutning till ån präglas av den naturliga vattenståndsväxlingen med regelbundet återkommande översvämningar. En av de botaniskt mer intressanta biotoperna längs Testeboån är de närmast vattnet utbildade frodiga fuktängarna, sk älvängar, med karaktärsarter som grenrör, rörflen, videört, vänderot, kärrstjärnblomma, kärrvial och nysört. Flera av dessa älvängar bär spår av tidigare

nyttjande som slåttermark. En viss igenväxning har nu skett men många av ängarna är fortfarande öppna och torde kvarstå i detta skick om den naturliga vattenföringen bibehålls. Det största våtmarkskomplexet i området är Ellermurarna, en mosaikartad blandning av öppna och glest beskogade pors- och starrkärr, sumpskog och fastmarkspartier. Kärran uppvisar här intressanta övergångar från extremt fattiga kärrytor vid Ellermurtjärnen till näringsrika älvängar med en praktfull gräs- och högörtflora.

Området hyser en artrik och värdefull fågelfauna. Den goda tillgången på lövträd, gamla och döda träd i olika nedbrytningsstadier har skapat sällsynt goda förutsättningar för bl.a hackspettar. Samtliga i Sverige häckande arter utom den utrotningshotade vitryggiga hackspetten förekommer regelbundet i området. Tecken tyder på sporadisk förekomst av vitryggig hackspett och området utgör en potentiellt viktig biotop för arten. Bland övriga karaktärsarter kan nämnas grönsångare, svarthätta och stjärtmes.

Utter har nyligen, efter flera års frånvaro, åter observerats i området.

Sträckan inom området utgör Testeboåns viktigaste reproduktionsområde för lax och havsöring samt hyser en god harrstam. Testeboåns betydelse som genbank för dalälvslox bör här betonas. Betydande insatser för att förbättra den naturliga reproduktionen har gjorts och görs fortlöpande. Ännu kvarstår dock vandringshinder nedströms som omöjliggör fiskens naturliga vandring till området.

Vattnet i nedre delarna av Testeboån har god buffertkapacitet och bottenfaunan är art- och individrik med inslag av både nordliga och sydliga arter. I området förekommer även flodpärlmussla.

Ärendets beredning

Den intressanta naturen i och kring Testeboåns nedre delar och områdets betydelse för det rörliga friluftslivet finns redovisad i 1972 års Testeboåutredning genomförd av Gävle kommun. Här fastslås att större delen av sträckan inom resevatet har så höga naturvärden att de bör skyddas och bevaras. I länsstyrelsens inventering av skyddsvärda vattendrag i Gävleborg, Peter Ståhl m.fl 1994, åsattes Testeboåns sträckning Mellansjön - havet högsta naturskyddsklass.

1995-10-05

231-12028-92

80-229

Efter att ha fått information om områdets naturvärden har markägarna avstått från skogsbruk och annan exploatering tills staten, som hade planer om naturreservat kunde ersätta markägarna för intrång förorsakat av reservatsbildning. Förslag till reservatsföreskrifter har godkänts. Gävle kommun har tillstyrkt bildningen av naturreservatet och även framfört förslag till kompletteringar som i huvudsak har genomförts. Naturvårdsverket har haft synpunkter på vissa formuleringar i föreskrifter och skötselplan vilka har beaktats.

Områdets betydelse och behov av skydd

Testeboåområdet är klassat som riksintresse för naturvård och friluftsliv och skall skyddas enligt 2 kap 6 § naturresurslagen.

Området är botaniskt o växtgeografiskt intressant främst genom karakteristiska älvängar, strandskogar och lövlundar med nordliga och sydliga florainslag samt sällsynta och hotade arter. Det är zoologiskt intressant som biotop för bl.a sällsynta fågelarter. Det har stor allmänekologisk betydelse genom sin storlek, biotoprikedom och relativa orördhet. Området är naturskönt och har stora förutsättningar för fritidsfiske och annat friluftsliv.

Bibehållandet av dessa naturvärden förutsätter bl.a att delar av området undantas skogsbruk och att myrar och vatten förblir orörda. Det är därför angeläget att avsätta området som naturreservat.

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området vars avgränsning framgår av kartan till beslutet, bilaga 1, bör av skäl som nämnts skyddas och vårdas. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen området som naturreservat.

Ändamålet med reservatet skall vara att skydda en del av ett riksintresseområde med värdefulla våtmarker, strandskogar och rinnande vatten i mosaikartad blandning. Reservatet syftar till att bevara denna natur. Området skall därför så långt möjligt bibehållas och lämnas för fri utveckling. I ändamålet ingår också att gynna hotade växter och djur samt även möjligheterna till friluftsliv, främst sportfiske.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla i området. Undantag gäller för de på beslutskartan (bilaga 1) angivna områdena markerat med B och C.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet

Inom område B får normalt skogsbruk bedrivas därför gäller inte föreskrifterna 7, 8, 9 och 10

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller anläggning
2. anlägga väg, parkeringsplats, stig, bro, brygga, mast, torn, luft- eller markledning
3. bedriva täkt, borra, spränga, gräva, schakta eller tippa
4. Utföra vattenföretag enligt definitionen i vattenlagen. Undantag gäller för återställningsarbeten som anges i bifogad skötselplan
5. sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel
6. gräva upp örter eller annan växtlighet
7. Bedriva skogsbruk eller för annat ändamål avverka, röja och föryngra skog
8. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälla
9. anordna upplag
10. framföra motordrivet fordon i terrängen med undantag för
 - uttransport av fälld älg med älgdragare under förutsättning att markskador undviks
 - nödvändig körning i samband med underhåll av befintlig luftledning eller utförande av fiskbiotopvårdande åtgärder på sådant sätt som anges i bifogad skötselplan

1995-10-05

231-12028-92
80-229

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårslagen...forts

11. plantera in eller sprida för trakten främmande växt- eller djurart med undantag för fisken Regnbåge (*Salmo Gairdneri*) i Östra Ellermurtjärn
12. bedriva jakt på björn, varg, lo och utter

Dessutom gäller:

13. Jakt och fiske som det för närvarande bedrivs inskränks inte i och med reservatsföreskrifterna. En ändring av jaktens eller fiskets inriktning får endast ske i samråd med länsstyrelsen
14. Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även för markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärd som är nödvändig för att utöva sin särskilda rätt, t.ex jakt.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet enligt 9 § naturvårdslagen och som är närmare angivna i skötselplan.

Föreskrifterna utgör inte hinder för ett eventuellt framtida byggande av järnvägsbro i anslutning till Europaväg 4.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

1. Utmärkning av och upplysning om reservatet
2. Underhåll av stigar och vägar
3. Skötsel av området enligt fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning
- 2a. göra åverkan på levande eller döda—stående eller ikullfallna - träd och buskar
- 2b. gräva upp, skada eller bortföra växter och djur som är sällsynta eller hotade enl av Naturvårdsverket fastställd s.k rödlista
3. medvetet störa djurlivet
4. framföra motordrivet fordon annat än på väg som är upplåten för allmänhetens motortrafik
5. elda eller ta ved på annat än angivna platser
6. anordna motions- eller tävlingsverksamhet som orientering, kanotning etc med undantag för redan etablerade skidlopp.

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard 03 15 22 och Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Länstyrelsen skall vara naturvårdsförvaltare.
3. Reservatet skall disponeras och skötas enligt skötselplanen.

SKÖTSELPLAN FÖR TESTEBOÅNS NATURRESERVAT

DOKUMENTATION

1. Testeboåutredningen, Gävle kommun 1972, Testeboån - för rekreation och fritid.
2. Lindberg K m.fl 1976. Rapport ang vegetationskartering längs sträckan Oslättsfors - Prästhölmarna vid Testeboån.
3. Ståhl, P 1985. Skyddsvärda myrar i Gävleborgs län. Länsstyrelsen i Gävleborgs län.
4. Ståhl, P m.fl 1994. Skyddsvärda vattendrag i Gävleborgs län. Länsstyrelsen i Gävleborgs län.

DISPOSITION

Reservatet disponeras främst för naturvård. Området skall vara tillgängligt enligt allemansrätten.

Vad gäller jakten och fisket disponeras dessa av jakt- och fiskerättsinnehavaren och regleras inte av reservatsföreskrifterna.

För nedanstående beskrivningar hänvisas till beslutskarta, bilaga 1.

Vatten

Reservatet är berört av vattenreglering i Oslättsfors enligt vattendom år 1960.

Bebyggelse

I områdets östra del, vid Kärringmurarna, finns en fritidsfastighet. Ett mindre fritidshus, på ofri grund, finns på en av öarna väster om Brännsågen.

Bil- och järnvägar

Den allmänna vägen Gävle - Oslättsfors passerar genom området vid Brännsågen. Mellan Brännsågen och Gamla Brännsågen samt väster om Ellermurarna ner mot Storströmmen finns mindre skogsvägar.

Järnvägen Gävle - Bollnäs löper över Ellermurarna där den, liksom norr om Skålängsholmen, huvudsakligen utgör reservatsgräns.

1995-10-05

231-12028-92
80-229

Ledningar

En högspänningsledning passerar de västra delarna av Ellermurarna i ungefärlig N-S riktning. En 10 kv ledning löper parallellt med den allmänna vägen.

Anläggningar för friluftslivet

Vid Brännsågen och Rovan finns parkeringsplats, sopmaja, vindskydd och iordningställd eldplats. Vid Rovan finns även en gångbro som leder ut till Rovaholmen. Vid Oslättfors finns en naturstig med gångbroar mellan öarna och iordningställd rastplats. Vid Forsbyholmen kan ån passeras via gångbroar i anslutning till kraftledningen. Placering av övriga mindre rastplatser framgår av beslutskartan (bilaga 1).

Jakt och fiske

Delar av reservatet ingår i Södra och Norra Åbyggeby jaktvårdsområde. På Bolagets mark är jakten enskild. Fisket ingår i Testeboås fiskevårdsområde. På sträckan Oslättfors - högspänningsledningen vid Ellermurarna är fisket förbehållet Korsnäs AB. Resterande del inklusive Ellermurtjärnarna arrenderas av den ideella föreningen Flugfiskarna. I Östra Ellermurtjärn bedrivs "put and take" fiske efter regnbåge.

I Testeboån bedrivs ett omfattande fiskevårdsarbete som syftar till att skapa goda betingelser för i första hand havsvandrande fisk. Vattnen mellan Brännsågen och Prästholmarna är i huvudsak lek- och uppväxtområde. Här är fisket begränsat. Det mesta fisket i ån bedrivs på sträckan E4-bron till havet, dvs utanför reservatet.

SKÖTSEL

Skog och mark

Mål och skötsel: Att i huvudsak låta områdets skog och vegetation utvecklas fritt. Undantag kan göras för särskilt viktiga lövträdsbiotoper som hotas av barrträd. Syftet ska då vara att gynna lövträd till förmån för hotad eller sällsynt fauna eller flora. Även vissa våtmarker, t.ex älvängar, kan av naturvårdsskäl behöva hållas öppna genom avverkning och röjning. Vid brand inriktas släckningsarbetet mot att hindra att elden sprider sig till angränsande produktionsskogar.

Detaljplan över sådana åtgärder upprättas och genomföres av länsstyrelsen.

För område B, bilaga 1, finns undantag från reservatsföreskrifterna.

Vatten

Mål och skötsel: Att vidmakthålla vattenområdenas ursprungliga karaktär med en naturlig vattenföring. Ytterligare återställningsarbeten efter flottnings-epoken samt fiskbiotopvårdande insatser kan bli aktuella.

Bebyggelse

Mål och skötsel: Fritidsfastigheten N Åbyggeby 3:53 vid Kärringmurarna, Område C, bilaga 1, samt fritidshuset väster om Brännsågen berörs ej av reservatsföreskrifterna.

Bil- och järnvägar

Mål och skötsel: Den allmänna vägen och järnvägen berörs ej av reservatsföreskrifterna. Skogsvägen vid Brännsågen skall bestå. Sedvanligt underhåll ombe-
sörjes av ägaren. Skogsvägen väster om Ellermurarna underhålls ej på sträckan inom reservatet.

Ledningar

Mål och skötsel: Ledningar berörs ej av reservatsföreskrifterna. Underhåll av ledningsgatan skall dock ske efter samråd med länsstyrelsen.

Anläggningar för friluftsliv

Mål och skötsel: Befintliga parkerings-, rast- och eldplatser enligt beslutskarta, bilaga 1, skall bestå och underhållas. För parkeringsplatsen vid Oslättfors träffas avtal mellan länsstyrelsen och markägaren. Befintliga älgpass vid ån kan samnyttjas som rastplatser. Gångbroar samt stigar vid Oslättfors och på Rovaholmen underhålls.

Detaljplan över anläggningar och åtgärder för rörligt friluftsliv upprättas och genomföres av länsstyrelsen i samråd med kommun och markägare.

Jakt och fiske

Mål och skötsel: Att behålla nuvarande jakt- och fiskeverksamhet med begränsad påverkan eller störning av naturmiljö och övrigt friluftsliv. Befintliga fasta jaktpass får underhållas. För röjning av nytt pass eller skjutgata krävs samråd med länsstyrelsen. Samtliga fasta pass skall hållas i vårdat skick. Det är inte tillåtet att fälla träd, t.ex. asp, för vinterutfodring av viltet eller för att skapa fiskeplatser.

UPPFÖLJNING AV RESERVATETS UTVECKLING

En viss beredskap upprätthålles beträffande utvecklingen för hotade eller sällsynta arter. För vissa biotoper, i första hand älvängar och särskilt viktiga lövträdsbiotoper, följs vegetationsutvecklingen med avseende på ev. igenväxning. Vegetation som missgynnar naturvärden tas bort. Utvecklingen av det rörliga friluftslivet bevakas. Skulle slitaget märkbart öka och viktiga naturvärden därmed hotas bör ytterligare kanalisering av det rörliga friluftslivet övervägas.

INFORMATION

Informationstavlor framställs av länsstyrelsen i samråd med markägare, kommun och fiskevårdsområde. Tavlorna placeras vid reservatet enligt angivelser på beslutskartan, bilaga 1.

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Kostnader som hör ihop med fritidsfisket bestrids av fiskevårdsområdet/arrendator.

Kostnader för utmärkning av gränser, skyltning, vård och tillsyn bestrids av staten.

Sophämtning och latrintömning ombesörjs och bekostas av kommunen.

BESLUT

13 (14)

1995-10-05

231-12028-92
80-229EKONOMISK PLAN
(fastställs ej)

Den ekonomiska planen är vägledande om reservatets kostnader.

Åtgärd	Kostnad 1995/96	Kostnad 1997	Årlig kostnad 1998/2000
Utmärkningar av gränser, skyltning	100 000	5 000	
Framställning av informations-skyltar	15 000		
Tillsyn	20 000	20 000	20 000
Informations-folder		25 000	
Summa	135 000	50 000	20 000

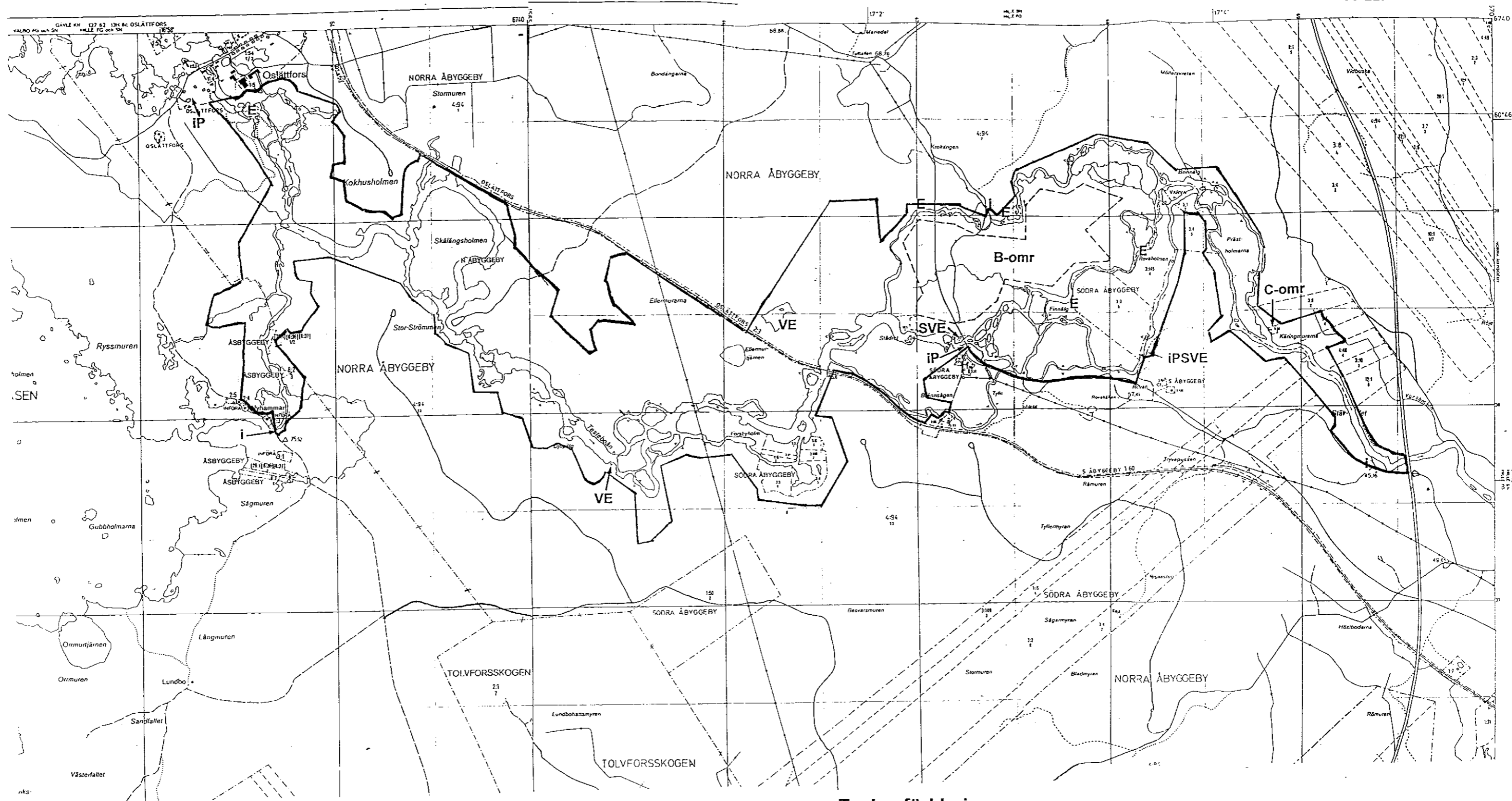
Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lars Eric Ericsson.

I den slutliga handläggningen deltog även miljö-
vårdsdirektör Stig Hammarsten och Mikael Dahlbom,
föredragande.

Lars Eric Ericsson

Mikael Dahlbom

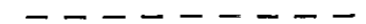

Kopia av förminskad ekonomisk karta 137 72-73
Skala ca 1:20 000

Skala: 0 200 400 600 800 1000 m

1 ha

Teckenförklaring

- Gräns för Testeboås Naturreservat
- Gräns för B-område
- i** Placering av informationstavla
- P** Parkeringsplats
- S** Sopmaja
- V** Vindskydd
- E** Eldplats